

WIADOMOŚCI ARCHIDIECEZJALNE WILEŃSKIE

DWUTYGODNIK KAPŁAŃSKI

Sanctifica eos in veritate. Joan. 17, 17.

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, M. Magdaleny 4 (Kurja Metropolitalna)
Konto P. K. O.: Nr. 700.255 — „Wiadomości Archid. Wileńskie“ — Wilno
Konto P. K. O.: Nr. 700.262 — „Kurja Metropolitalna Wileńska“ — Wilno

Prenumerata: rocznie 10 złotych, półrocznie 5 zł., numer pojedynczy 50 groszy
Ogłoszenia: 1/1 strony 40 zł., 1/2 strony 20 zł., 1/4 strony 10 zł., 1/8 strony 5 zł.

Rok XIII — Wilno, dn. 25 marca 1939 r. — Nr. 6

DZIAŁ URZĘDOWY.

ZARZĄDZENIA ORDYNARJATU ARCYBISKUPIEGO.

Dekret, zwołujący na obrady Synodu Prowincjalnego.

ROMUALDUS JAŁBRZYKOWSKI
Dei et Sanctae Sedis Apostolicae gratia
ARCHIEPISCOPUS - METROPOLITA VILNENSIS
S. Th. M.

Lecturis salutem in Domino.

Labente decimo quarto anno a canonica Provinciae ecclesiasticae Vilnensis erectione inceptoque altero annó a die promulgationis decretorum Concilii Plenarii Polonici anno millesimo nongenesimo trigesimo sexto celebrati, statuimus ultra non differre convocationem Concilii Provincialis, ne ultra iusto protrahatur expeditio negotiorum, quae Nobis Codice Iuris Canonici necnon laudati Concilii Plenarii decretis in Concilio Provinciali expedienda demandantur.

Cum vero opus praeparatorium absolutum sit nec obstent vota Excellentissimorum Ordinariorum dioecesium suffraganearum Łomżensis et Pinskensis, hoc Concilium Provinciale in civitate Nostra Vilnensi die 13 mensis Aprilis hora 9 anno Domini mille-

simo nongentesimo undequadragesimo celebrandam ad normam can. 284 Cod. Iur. Can. indicimus et convocamus.

Ad hoc Concilium invitamus:

1. Excellentissimos Dominos Episcopos Ordinarios dioecesium Łomżensis et Pinskensis;

2. Excellentissimos ac Reverendissimos Episcopos Auxiliares archidioecesis Vilnensis nec non dioecesium Łomżensis et Pinskensis;

3. Perillustra Capitula Cathedralia Vilnense, Łomżense et Pinskense representata ad normam can. 286 § 3 Cod. Iur. Can.;

4. Reverendissimos PP. Superiores Maiores religionum clericalium exemptarum et Congregationum monasticarum, qui in Provincia Vilnensi resident;

5. Magnificos Rectores maiorum Seminariorum Vilnensis, Łomżensis et Pinskensis necnon Clarissimum Decanum Facultatis Theologicae in Universitate Batoriana;

6. Admodum Reverendos Dacanos seu Vicarios foraneos binos ex unaquaque dioecesi Provinciae Vilnensis;

7. Reverendos Dominos Parochos, Vicarios cooperatores et Catechetas scholarum binos ex unaquaque dioecesi Provinciae Vilnensis.

In auxiliis gratiae Dei Omnipotentis firmiter confidentes, prosperum salutiferumque operis suscepti successum piis Cleri populique fidelis orationibus enixe commendamus.

Adiutorium nostrum in Nomine Domini.

Dabantur Vilnae, die 20 mensis Martii A. D. 1939, N. R-92/39.

† *R. JAŁBRZYKOWSKI,*
Archiepiscopus Metropolita Vilnensis.

Powołanie na Synod Prowincji Wileńskiej.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dn. 20. III. 1939 r. N. R-106/39.

Kurja niniejszem pismem ogłasza, że J. E. Ks. Arcybiskup-Metropolita Wileński stosownie do kann. 284 § 2 i 286 § 4 na Synod Prowincjalny z głosem doradczym powołał z archidiecezji wileńskiej:

z dziekanów: Ks. Kan. Jana Adamowicza, Szambelana Jego Świątobliwości, z Wilna i Ks. Kan. D-ra Albina Jaroszewicza z Grodna;

Sekretarza Archidiecezjalnego Instytutu Akcji Katolickiej w Wilnie Ks. Romualda Świrkowskiego;

z proboszczów: Ks. Piotra Niewiarowskiego z Niewodnicy i Ks. Kazimierza Zacharzewskiego z Ławaryszek;

z prefektów: Ks. Antoniego Zalewskiego z Białegostoku i Ks. Piotra Bekisza, wizytatora nauki religji, z Wilna;

z wikarjuszów: Ks. Aleksandra Lachowicza z Wilna i Ks. Piotra Podejkę z Kuźnicy.

Ks. J. Ostreyko
w/z Kanclerz Kurji.

W sprawie poborowych.

KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA
Wilno, dnia 21. III. 1939 r. Nr. 11/L.

Kurja przypomina zarządzenia z dn. 8. XI. 1936 r. N. 254/L (Wiad. Arch. 1936 r. Nr. 21) i z dn. 20. IV. 1937 r. N. 36/37/L (Wiad. Arch. 1937 r. Nr. 8) w sprawie opieki nad młodzieżą, wstępującą do wojska.

Według tych zarządzeń corocznie, ilekroć będą odbywały się pobory do wojska, należy przygotowywać poborowych do odbycia służby wojskowej, przestrzegając w specjalnych naukach rekrutów przed wykroczeniami oraz pouczając, jakim być winien obywatel-żołnierz i czego od niego wymaga religja katolicka. Popierać należy zwyczaj, istniejący w wielu miejscowościach, pożegnania poborowych, połącznego z nabożeństwem kościelnem na ich intencję. Pożądanem byłoby również, aby poborowi przed odjazdem przystępowali do Sakramentów świętych.

Stosownie do wspomnianych wyżej zarządzeń po powrocie poborowych z wojska należy ich odpowiednio przyjąć i wykorzystać to przyjęcie do przygotowania do pracy katolicko-społecznej.

Ks. J. Ostreyko
w/z Kanclerz Kurji.

W sprawie badania świadków.

SĄD ARCYBISKUPI I METROPOLITALNY WILEŃSKI
Wilno, dn. 20. III. 1939 r.

Delegaci sądowi i audytorowie przed rozpoczęciem zleconej sobie sprawy nieraz nie starają się zapoznać z instrukcjami Synodu i odnośnemi przepisami Kodeksu. Stąd powstają zaległości

w Sądzie Arcybiskupim, który zmuszony jest sprawy odsyłać zpowrotem do audytorów dla uzupełnienia. Najczęściej zdarzają się niedokładności przy badaniu świadków. Sąd, zlecając jakąś sprawę do zbadania, przesyła zwykle szereg pytań dla świadków. Audytor zadowala się na zadaniu tych pytań świadkowi i zapisaniu jego kategorycznej odpowiedzi „tak“ lub „nie“. Takie zeznanie nie wystarcza. Kodeks wyraźnie mówi: „Sciscitandum *unde* et *quomodo* ea quae testis asserit, habeat cognita“ (can. 1774): „utrum de scientia propria, praesertim de visu et auditu proprio testificetur, an de credulitate, de fama, aut de auditu ab aliis“ (can. 1789,2⁰). Instrukcja S. Kongregacji Sakramentów z dnia 15. VIII. 36 dokładniej to precyzuje: „Sciscitandum est a testibus unde et quomodo ea quae asserunt habeant cognita: an nempe de visu aut propria experientia, an de auditu a videntibus, an de auditu auditus, an ex fama etc. et praesertim *quo definito tempore*“ (art. 100). Na tę ostatnią okoliczność czasu zwraca uwagę Instrukcja tejże Kongregacji z dnia 7. V. 1923 r.: „Semper a testibus exquiratur *unde, quomodo, quando* haec didicerint, ut pateat an tempore non suspecto ea cognita habuerint... eo nempe tempore, quando de hac quaestione introducenda ne cogitabatur quidem“ (art. 70). Wartość dowodowa zeznań świadka zależy od warunków, w jakich on fakty poznał: czy na podstawie własnej obserwacji — własnego widzenia i słyszenia, czy na podstawie opinji ogółu o danym fakcie, na podstawie domysłów, na pewnych przypuszczeniach, na podstawie własnego rozumowania (testis de credulitate), a nie na podstawie własnych bezpośrednich spostrzeżeń. Jeżeli chodzi o świadka de credulitate (na podstawie własnego rozumowania), decydującą rolę odgrywać będzie wartość przesłanek, na których świadek opiera swoje zdanie. Tak więc w protokóle zeznań należy zaznaczyć, *skąd* i *w jaki sposób* (unde, quomodo) świadek dowiedział się o jakimś fakcie oraz *kiedy* (quando-tempore non suspecto) się dowiedział, — czy wiadomość o danym fakcie doszła świadka w czasie niepodejrzanym, t. j. w tym czasie, kiedy o wprowadzeniu sprawy do sądu nawet jeszcze nie było mowy i dlatego nie było powodu do ukrywania prawdy. Tę okoliczność czasu należy mieć na względzie zwłaszcza wówczas, kiedy chodzi o sprawę unieważnienia małżeństwa. — Przesyłając sprawę do Sądu, należy zawsze załączyć zaświadczenie o religijności i wiarogodności świadka.

Oficjał *Ks. Chalecki.*

ZARZĄDZENIA PRAWNO-PAŃSTWOWE.

Ustawa z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym.

(Dz. U. R. P. 1938 r. Nr. 25, poz. 220).

. . . .

Art. 15. (1) Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki, a w przypadkach, gdy księgi stanu cywilnego (metrykalne) uległy zniszczeniu lub zaginięciu, urzędy i instytucje, otrzymujące duplikaty tych ksiąg, są obowiązane przesyłać corocznie najpóźniej do dnia 1 lipca zarządom gmin wyciąg z metryki urodzonych i zmarłych, odnoszące się do osób płci męskiej, które w danym roku kalendarzowym ukończyły, ukończą lub ukończyłyby, gdyby żyły, **17 lat życia**[1]**).**

(2) Urzędy i organy, wymienione w ust. (1), obowiązane są udzielać ponadto wszelkich wyjaśnień, wyciągów i odpisów, potrzebnych przy czynnościach urzędowych, wynikających z ustawy niniejszej lub wydanych na jej podstawie przepisów.

(3) W razie niewykonania obowiązków, wynikających z artykułu niniejszego, powiatowa władza administracji ogólnej może zarządzić wykonanie zaniedbanych czynności na koszt winnego.

. . . .

Art. 50. (1) Bez poddawania przeglądowi zostają zaliczeni do pomocniczej służby wojskowej na podstawie przedstawionych komisji poborowej dokumentów, które ustali rozporządzenie wykonawcze:

a) duchowni wyznania katolickiego, którzy otrzymali święcenia;

b) zakonnicy wyznania katolickiego, którzy złożyli śluby zakonne;

c) uczniowie seminarjów katolickich i nowicjusze zakonów i zgromadzeń katolickich;

d) duchowni i zakonnicy innych przez Państwo uznanych wyznań chrześcijańskich, którzy otrzymali wyższe święcenia lub złożyli uroczyste śluby zakonne;

e) nowicjusze klasztorów prawosławnych,

f) zatwierdzeni przez władzę państwową rabini i podrabini;

g) duchowni innych uznanych przez Państwo wyznań chrześcijańskich.

(2) O zaliczeniu do pomocniczej służby wojskowej osób wymienionych w ust. (1) orzeka przy poborze komisja poborowa, a po poborze — powiatowa władza administracji ogólnej, lub co do osób zamieszkałych stale zagranicą urząd konsularny R. P.

(3) Osoby wymienione w ust. (1), które wystąpiły lub zostały wykluczone ze stanu duchownego, seminarjum, nowicjatu, zakonu, klasztoru, lub zgromadzenia, podlegają obowiązkowi służby wojskowej na ogólnych zasadach.

(4) W czasie wojny nie mogą być osoby wymienione w ust. (1) zaliczone do pomocniczej służby wojskowej, jeżeli warunki uzasadniające to prawo powstały po rozpoczęciu wojny.

---

[1]) Podkreślenie Redakcji dla zwrócenia uwagi, że obecnie 17 letnich, nie 18 letnich, jak poprzednio (*Wiad. Arch.* 1934 r. Nr. 20) należy przesyłać metryki do zarządów gmin.

Rozporządzenie Ministrów: Spraw Wojskowych, Spraw Wewnętrznych i Opieki Społecznej z dnia 7-go lutego 1939 roku ... o powszechnym obowiązku wojskowym.

(Dz. U. R. P. 1939 r. Nr. 20, poz. 131).

. . . .

§ 1. (1) Artykuły powołane w rozporządzeniu niniejszem bez bliższego określenia oznaczają artykuły ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 220).

(2) Paragrafy powołane w rozporządzeniu niniejszem bez bliższego określenia oznaczają paragrafy rozporządzenia niniejszego.

. . . .

Do art. 15.

§ 57. (1) Urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki przesyłają do dnia 1 lipca wyciągi z metryk urodzenia (chrztu) mężczyzn oraz wyciągi z metryk zmarłych mężczyzn, według wzorów Nr. 1 i 2, zarządom gmin (naczelnikom urzędów okręgowych) właściwym ze względu na miejsce urodzenia lub śmierci osoby, której wyciąg dotyczy. Jeżeli miejsce śmierci nie pokrywa się z miejscem urodzenia, należy o śmierci zawiadomić również zarząd gminy (naczelnika urzędu okręgowego) miejsca urodzenia zmarłej osoby, przytaczając w zawiadomieniu wszystkie dane zawarte w wyciągu metrykalnym.

(2) W przypadku zniszczenia lub zaginięcia ksiąg metrykalnych, urzędnicy stanu cywilnego i prowadzący metryki są obowiązani wystąpić do urzędów i instytucyj otrzymujących wtóropisy tych ksiąg, z żądaniem sporządzenia i przesłania gminom wyciągów metrykalnych, stosownie do przepisu ust. (1).

. . . .

§ 211. Bez poddawania przeglądowi lekarskiemu zostają zaliczeni przy poborze do pomocniczej służby wojskowej następujące osoby:

a) duchowni wyznania katolickiego wszystkich obrządków, którzy otrzymali święcenia, zakonnicy tego wyznania, którzy złożyli śluby zakonne, uczniowie seminarjów duchownych, nowicjusze zakonów i zgromadzeń tego wyznania.

. . . .

§ 212. (1) Celem zaliczenia do pomocniczej służby wojskowej powinny osoby wymienione w § 211 przedstawić przewodniczącemu komisji poborowej w dniu stawienia się przed komisją poborową następujące dokumenty:

a) osoby wyliczone w § 211 pod lit. a): — zaświadczenia wydane przez kurje biskupie lub przełożonych zakonów i seminarjów duchownych, lub rektorów uniwersytetów.

. . . .

Załącznik Nr. 2
do § 212.

WYKAZ

zaświadczeń, na podstawie których duchowni są zaliczani do pomocniczej służby wojskowej.

I. Duchowni katoliccy.

1) Zaświadczenie

dla biskupów, członków kapituły, rektorów seminarjów duchownych, przełożonych klasztorów, proboszczów, wikarjuszów i innych duchownych katolickich, posiadających święcenia i nie objętych wzorami zaświadczeń pod L. 2, 3, 4, niniejszego załącznika.

Kurja Biskupia .... zaświadcza, że ....
(nazwa Kurji) (imię i nazwisko duchownego)

urodzony dnia .... roku .... w ....
(miejsce urodzenia)

jest ....,
(stanowisko duchownego: sufraganem, rektorem seminarjum, przełożonym klasztoru, proboszczem lub innym duchownym katolickim)

posiadającym święcenia w ....
(dokładna nazwa biskupstwa, klasztoru, probostwa)

Niniejsze zaświadczenie Kurja Biskupia wydaje ....
(imię i nazwisko duchownego)

celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez podawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 roku o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 220).

.... dnia .... roku .... Nr. ....
(nazwa miejscowości) (bieżący wydanego zaświadczenia)

Pieczęć Kurji Biskupiej

Podpis Biskupa lub zastępcy

UWAGA: Biskupom diecezjalnym wystawia zaświadczenie właściwy metropolita, względnie ten biskup, który dla niego stanowi wyższą instancję, biskupom sufraganom — biskup diecezjalny.

2) Zaświadczenie

dla profesorów seminarjów duchownych i innych funkcjonarjuszów oraz uczniów tych zakładów.

Rektor Seminarjum .... zaświadcza,
(dokładna nazwa seminarjum, adres)

że .... urodzony dnia .... roku ....
(imię i nazwisko duchownego)

w .... obecnie jest ....
(miejsce urodzenia) (profesorem lub innym funkcjonarjuszem albo też uczniem)

seminarjum ....
(nazwa seminarjum)

Zaświadczenie niniejsze wydaje się ....
(imię i nazwisko duchownego)

celem zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 roku o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 220).

.... dnia .... roku .... Nr. ....
(nazwa miejscowości) (bieżący wydanego zaświadczenia)

Pieczęć Seminarjum

Podpis rektora lub jego zastępcy

3) Zaświadczenie

dla nowicjuszów zakonów i zgromadzeń, jako zakonników, którzy złożyli śluby zakonne.

Przełożony zakonu ....
(dokładna nazwa zakonu, zgromadzenia, adres)

zaświadcza, że ...., urodzony dnia ....
(imię i nazwisko zakonnika)

roku .... w ...., jest nowicjuszem zakonu (zgromadzenia),
(miejsce urodzenia)

zakonnikiem, który złożył śluby zakonne.

Zaświadczenie niniejsze wydaje się .... celem zali-
(imię i nazwisko)

czenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 220).

..................................., dnia .... roku .... Nr. ....
(nazwa miejscowości) (bieżący zaświadczenia)

Pieczęć zakonu

Podpis przełożonego

4) Zaświadczenie

dla profesorów rzymsko-katolickich wydziałów teologicznych na uniwersytatach.

Uniwersytet .... zaświadcza, że ksiądz
.... urodzony dnia .... roku ....
(imię i nazwisko duchownego)
w .... jest profesorem w tutejszym Uniwersytecie.
(miejsce urodzenia)

Zaświadczenie niniejsze wydaje się .... celem
(imię i nazwisko duchownego)
zaliczenia go do pomocniczej służby wojskowej bez poddawania przeglądowi wojskowo-lekarskiemu na podstawie art. 50 ustawy z dnia 9 kwietnia 1938 r. o powszechnym obowiązku wojskowym (Dz. U. R. P. Nr. 25, poz. 220)..

.................................., dnia .... roku .... Nr. ....
(nazwa miejscowości) (bieżący zaświadczenia)

Pieczęć Uniwersytetu

Podpis Rektora Uniwersytetu

Archidiecezja Wileńska

Wzór Nr. 1
do § 57.

Parafja ....

Poczta ....

Nr. ....

.................., dn. .... 19..... r.

WYCIĄG

z metryk urodzenia (chrztu) mężczyzn urodzonych w roku ....

Nr. kolejny	Nazwisko i imię	Data i miejsce urodzenia	a) Nazwisko i imię ojca b) Nazwisko panieńskie i imię matki	Zawód lub zatrudnienie ojca	Uwagi
1	2	3	4	5	6

Pieczęć urzędowa

Podpis urzędnika stanu cywilnego lub prowadzącego metryki.

Uwaga: W rubryce 6 należy zamieszczać wszelkie dane, które mogą posłużyć do odszukania zapisanego, a zwłaszcza podać gminę miejsca zamieszkania lub pobytu, o ile jest to znane.

Archidiecezja Wileńska

Parafia ....

Poczta ....

Wzór Nr. 2
do § 57.

Nr. ...., dn. .... 19...... r.

WYCIĄG

z metryk śmierci mężczyzn urodzonych w roku ....

Nr. kolejny	Nazwisko i imię	Data i miejsce urodzenia	Data i miejsce śmierci	a) Nazwisko i imię ojca b) Nazwisko panieńskie i imię matki	Uwagi
1	2	3	4	5	6

Pieczęć urzędowa

Podpis urzędnika stanu cywilnego lub prowadzącego metryki.

Uwaga: W rubryce 6 należy zamieszczać wszelkie znane dane, które mogą posłużyć do odszukania zapisanego, a zwłaszcza podać gminę miejsca zamieszkania lub pobytu, o ile jest to znane.

Uposażenie Księży Prefektów w szkołach powszechnych.

Na skutek wystąpienia Episkopatu Polski Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wydał zarządzenie, którego odpowiednia dla duchowieństwa treść jest następująca:

Rozporządzenie Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 28 listopada 1938 roku (Nr. BP-16447/38) o studjach wyższych, uprawniających do wyższego uposażenia.

(Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. 1938 r., Nr. 13, poz. 386).

Na podstawie § 18 p. 3 i 4, § 23 ust. 3, § 26 oraz § 65 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. o zasadach zaszeregowania funkcjonarjuszów państwowych do grup uposażenia i automatycznego przechodzenia nauczycieli do wyższych grup uposażenia ... zarządzam, co następuje:

§ 1. Przez wyrażenie „nauczyciele, posiadający studja wyższe", użyte w § 18 pkt. 3 i 4, § 20, § 23 ust. 3 i § 26 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 roku o zasadach zaszeregowania ... należy rozumieć:

. . . .

4) nauczycieli religji, którzy ukończyli: Seminarjum Duchowne Rzymsko-Katolickie w Kielcach, Seminarjum Diecezjalne Większe w Łomży, Wyższe Seminarjum Duchowne Diecezji Łódzkiej, Seminarjum Łuckie Większe, Seminarjum Diecezjalne Wyższe im. św. Tomasza z Akwinu w Pińsku, Seminarjum Duchowne Rzymsko-Katolickie w Sandomierzu, Wyższe Seminarjum Duchowne im. Benedykta XV w Siedlcach, Seminarjum Metropolitalne w Warszawie oraz Kolegjum Filozoficzno-Teologiczne Prowincji Polskiej Ojców Dominikanów w Warszawie — pod warunkiem, iż wykażą się posiadaniem świadectwa dojrzałości szkoły średniej, uprawniającego do odbywania studjów akademickich.

. . . .

§ 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 września 1938 r...

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

W. Świętosławski.

Ów § 18 p. 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 1933 r. [1]), na który powyższe rozporządzenie się powołuje, brzmi:

Nauczyciele publicznych szkół powszechnych, którzy obok przepisanych dla nauczycieli publicznych szkół powszechnych kwalifikacyj zawodowych, posiadają studja wyższe, zakończone przepisanemi egzaminami — otrzymują przy mianowaniu uposażenie grupy IX, po trzech latach służby — grupy VIII, po dziewięciu latach służby — grupy VII, po osiemnastu latach służby — grupy VI, wreszcie po dwudziestu siedmiu latach służby — mogą być awansowani według uznania władzy do grupy V.

Nadto podaje się do wiadomości § 1 i § 5 rozporządzenia Ministra W. R. i O. P. z dnia 24 grudnia 1937 r. [2]).

§ 1. Kwalifikacje zawodowe do nauczania religji rzymsko-katolickiej w publicznych i prywatnych szkołach powszechnych ma duchowny rzymsko-katolicki, który posiada:

a) świadectwo ukończenia studjów na wydziale teologji katolickiej w uniwersytetach polskich lub uzyskane najpóźniej w roku 1930 absolutorjum wydziału teologicznego w Polsce;

b) bądź świadectwo ukończenia studjów teologicznych w diecezjalnych wyższych seminarjach duchownych w Polsce;

c) bądź świadectwo ukończenia studjów lub absolutorjum uzyskane na wydziałach teologicznych uniwersytetów lub w zakładach teologicznych zagranicą — przy zachowaniu przepisów obowiązujących w sprawie nostryfikacji świadectw zagranicznych.

§ 5. Kwalifikacje zawodowe do nauczania religji, określone w § 1, są dla duchownych rzymsko-katolickich nauczycieli religji zarazem kwalifikacjami zawodowemi, wymaganemi do ustalenia w państwowej służbie nauczycielskiej

---

[1]) Dz. U. R. P. 1933 r., Nr. 102, poz. 781.

[2]) Dz. U. R. P. 1939 r., Nr. 4, poz. 26.

DZIAŁ NIEURZĘDOWY.

WYDAWNICTWA ARCHIDIEC. INSTYTUTU AKCJI KATOLICKIEJ.

(C. d.)

WIECZORNA GAZETA WILEŃSKA.

Po zorganizowaniu wydawnictwa tygodniowego pomyślano w Wilnie o taniej gazecie codziennej,

Inicjatorem i gorliwym pracownikiem *Gazety 2 grosze,* był ś. p. Paweł Kulwieć, który w początkach roku 1910 z dwoma ówczesnemi wikarjuszami (św. Jana i św. Jakóba) zorganizował spółkę wydawniczą.

Tanie codzienne pismo przechodziło różne koleje, przybierało różne nazwy i przekazane zostało wkońcu przez administratora tej gazety ś. p. ks. Józefa Songina p. Zwierzyńskiemu, który wydawał ją wpierw pod nazwą *Dziennika Wileńskiego*, a obecnie *Głosu Narodowego.*

Z biegiem czasu w związku z kryzysem gospodarczym zaczęto myśleć nad sposobem dostarczania szerokim masom taniej codziennej gazety.

OO. Franciszkanie w Niepokalanowie zorganizowali takie pismo i w dużej ilości egzemplarzy rzucili na teren Rzeczypospolitej. *Mały Dziennik* zaczął spełniać szczytne swe zadanie.

Na m. Wilno *Mały Dziennik* rozchodził się w nieco większej liczbie, niż tysiąc egzemplarzy.

Miejscowe tanie gazety miały jednak znacznie większe powodzenie. Żyd Winnik 6 lat temu zaczął wydawać 5 groszówkę wpierw pod tytułem *Wieczór Wilna,* a potem *Wieczorna Gazeta Wileńska.* Gazeta zdobyła przeszło 6 tys. czytelników z szerszych mas polskiego społeczeństwa naszego miasta.

Ks. Dziekan T. Makarewicz przeciwdziałał jakiś czas żydowskiej gazecie, wydając pięciogroszówkę pod nazwą *Codzienne Nowiny.* W r. 1935 pismo to zaprzestało wychodzić.

Z inicjatywy i kosztem kilku konfratrów od dnia 3 maja 1936 r. zaczęła wychodzić 5-cio groszówka pod nazwą *Wiadomości Codzienne.*

Próba była kosztowna, bo pochłonęła przeszło 4 tys. zł. do dnia 15. VII. tegoż roku. „Rynek“, zawojowany przez Winnika, nie mógł i nie chciał przyjąć nowej gazety. Kolporterzy również nie mieli zaufania do nowego tworu.

Chcąc utrzymać się na powierzchni, wypadło „kupić" czytelników od żyda. Instytut A. K. za pieniądze, chętnie wypożyczone od kilkunastu księży, nabył w dniu 15. VII. 1936 r. *Wieczorną Gazetę Wileńską* wraz z drukarnią, aparatem organizacyjnym i czytelnikami.

Reorganizacja i dostosowanie się do sytuacji kosztowało szeregu trudów i strat; wahały się też szeregi czytelników. W większości zaś stali czytelnicy pozostali przy gazecie bez względu na zaszłe zmiany.

Należy tu zaznaczyć bardzo charakterystyczne zjawisko wśród naszych czytelników. Po nabyciu *W. G. W.* przez jakiś czas próbowano jednocześnie wydawać pismo *Wiadomości Codzienne* i *Wieczorną Gazetę Wileńską*, dając prawie identyczną treść pod dwoma różnemi tytułami.

W. C. wychodziły wcześniej z tą samą treścią jako imitacja *W. G. W.* i miała odbiorców nie cały tysiąc, wówczas gdy *W. G. W.* rozchodziła się w egzemplarzach od 5 do 7 tysięcy. Znamienny fakt związania się czytelnika z gazetą.

W zestawieniu *W. G. W.* z *Małym Dziennikiem* na terenie miasta Wilna i z poczynionych prób należy takie wyciągnąć wnioski.

1. Bogatsze w treść i szatę pismo ogólnokrajowe nie zastąpi lokalnego pisma;

2. Wchłoność pod względem czytelnictwa jest u nas jeszcze duża;

3. Wpływy gazety na czytelnika są tak duże, że przyjmuje po dłuższym czasie wprost bezkrytycznie, co mu podaje;

4. Konieczność wydawania codziennego 5 groszowego pisma w Wilnie było rzeczą niezmiernej wagi.

Sytuacja obecna. — Po 3-ch letniej pracy *W. G. W.* bije zależnie od wyczucia sytuacji od 6 do 10 tys. egz. dziennie, które za wyjątkiem kilkuset rozsprzedają się w Wilnie.

Kolportaż otrzymuje od egzemplarza 2 lub 2 $^{1}/_{2}$ gr. Z pozostałych 3 lub 2 $^{1}/_{2}$ gr. opłaca się materjały wydawnictwa, redakcję, administrację, świadczenia socjalne, lokal, światło, opał i wszystkie inne wydatki.

Spłacona została całkowicie pożyczka i nabyto dwie drukarskie maszyny (płaską i rotacyjną), oraz nowe czcionki.

Pismo spełnia swe zadanie przez to, że wypiera gorszące tanie gazety i trzyma szersze masy miejskie. Mając charakter brukowca, gdyż taka gazeta ma dzisiaj wśród sfer robotniczych

wzięcie, usiłuje w małych przynajmniej dawkach udzielać pożytecznej strawy. Powoli ale systematycznie robi postęp w kierunku wyrobienia gustu moralnego i światopoglądu chrześcijańskiego byłych w większości czytelników żydowskiej gazety. (C. d. n.)

Ks. R. Świrkowski.

KOŁO KSIĘŻY ABSTYNENTÓW.

Koło Księży Abstynentów istnieje w archidiecezji od r. 1927; należą doń następujący księża: 1) Prałat K. Lubianiec — prezes honorowy, 2) prof. dr. M. Sopoćko — prezes, 3) E. Bazis — sekretarz, 4) J. Matulewicz — skarbnik, 5) J. Grasewicz — członek Zarządu, 6) A. Lachowicz — członek Zarządu, 7) kan. A. Kuleszo, 8) dz. B. Moczulski, 9) J. Zawadzki, 10) B. Hryniewiecki, 11) P. Stupkiewicz, 12) S. Sieluk, 13) J. Krzywicki, 14) A. Wojciechowski, 15) J. Kartanowicz, 16) F. Czaglis, 17) S. Szczemirski, 18) W. Łaban, 19) J. Zmitrowicz, 20) M. Jancewicz, 21) W. Mączka, 22) J. Wołejko, 23) J. Puciłowski, 24) B. Helmer, 25) A. Aktanarowicz, 26) E. Mirowski, 27) K. Cyganek, 28) J. Goj, 29) B. Siepak, 30) M. Kalinowski, 31) A. Grabowski, 32) M. Sawlewicz, 33) M. Przemieniecki, 34) F. Oleszkiewicz, 35) J. Żytkiewicz, 36) K. Gumbaragis, 37) B. Bazewicz, 38) J. Rudziński, 39) W. Sereda, 40) J. Maciejewski, 41) A. Michajło, 42) J. Tutinas, 43) J. Ożarowski, 44) M. Tapper. — Protektorem Koła jest J. E. X. Arcybiskup-Metropolita.

Celem Koła jest szerzenie dobrowolnej i świadomej trzeźwości wśród społeczeństwa. Środkami do tego celu wiodącemi są: kazania treści przeciwalkoholowej, wykłady, wydawnictwa, udział w kongresach i zjazdach organizacyj przeciwalkoholowych, ratowanie alkoholików, rozpowszechnianie napojów bezalkoholowych, staranie o utrzymanie, udoskonalenie i przestrzeganie ustawodawstwa przeciwalkoholowego, osobista abstynencja członków, praca abstynencka w organizacjach młodzieży i dorosłych.

Członkiem Koła może być każdy kapłan katolicki (bez różnicy obrządku) świecki, czy zakonny, który pisemnie się wyrzecze używania napojów alkoholowych na całe życie lub na czas należenia do Koła, przynajmniej jednak na rok. Obowiązkiem członków jest pracować czynnie dla idei trzeźwości, brać udział w zebraniach Koła, płacić składkę w kwocie 6 zł. rocznie i ofiarować codziennie Nonę z brewjarza w intencjach Koła.

Spzawozdanie kasowe za r. 1938: Saldo z r. ub. zł. 32,95; składki członk. — 171,50 = 204,45. Rozchód: czasopisma organizacyjne dla członków — zł. 138,90; wydatki kancel. i pocztowe — zł. 10,10; składka do Centrali — zł. 30,00 = zł. 179,00.

Działalność Zarządu Koła wyraża się w trzymaniu ręki na pulsie akcji przeciwalkoholowej na terenie archidiecezji, w służeniu radą i pomocą rzeczową przy organizowaniu i prowadzeniu kół, sekcyj abstynenckich i bractw trzeźwości po parafjach, w propagandzie idei trzeźwości przez prasę, odczyty, akademje, radjo. Do Koła zwracają się nieraz zainteresowani z innych diecezyj, na których terenie akcja przeciwalkoholowa nie jest prowadzona.

Zawdzięczając staraniom Zarządu, już od 2 lat działa w Wilnie Katolickie Koło Abstynentów (świeckie), które rozwija wydatną i owocną działalność propagandową, jak na terenie miasta, tak i na prowincji. Ognisko tego Koła, czynne we czwartki i niedziele w godz. 6—9 wieczór, mieści się przy ul. Wielkiej 25—5. Tamże w każdą czwartą niedzielę miesiąca odbywają się miesięczne zebrania o godz. 17-ej. Wstęp dla sympatyków wolny.

Koło propaguje napoje bezalkoholowe. W Wilnie można je dostać w sklepie Januszewicza przy ul. Zamkowej 20, w cenie zł. 1,90 za butelkę. Napój ten, zwany Sana, jest napojem zdrowotnym i odżywczym. Januszewicz posiada go narazie w 3 gatunkach: jabłkowy, trójowoc (mieszanka) i jagodowy (z czernic).

Wykonawcą obowiązków statutowych, uchwał Walnych Zebrań i postanowień Zarządu jest Sekretarz Generalny dla Akcji Przeciwalkoholowej w archidieczji ks. Jan Matulewicz, do którego należy się zwracać we wszelkich sprawach, związanych z propagandą trzeźwości, on też przyjmuje na członków do Koła Księży Abstynentów. Adres: Wilno, ul. Archanielska 4, tel. 6-48.

Ks. J. Matulewicz.

STOLICA APOSTOLSKA.

Hr. Dalla Torre i kardynał Pignatelli di Belmonte o Piusie XII. — Naczelny redaktor *Osservatore Romano* br. Dalla Torre w artykule p. t. „Posłannictwa Papieża" komentuje hasła obrane przez Piusa XII: „Pokój dziełem sprawiedliwości" i „Prawdę głoszący w miłości".

„Nie może być mowy o trwałym pokoju — pisze — o ile nie będzie się on opierał na prawdzie, sprawiedliwości i miłości. Cnoty te właściwie

tylko w Kościele katolickim można znaleźć". Twierdzenie powyższe popiera hr. Dalla Torre następującym epizodem z życia obecnego Papieża: w dniu 29 kwietnia 1919 roku przed nuncjaturą apostolską w Monachjum zebrał się tłum uzbrojonych komunistów. Nuncjusz Pacelli wyszedł naprzeciw nim i zapytał, czy poszukują nuncjusza. Jeśli tak, to on nim jest właśnie. W odpowiedzi na to jeden z przewódców komunistycznych wycelował w ks. Pacelliego nabity rewolwer. W następnej jednak chwili uzbrojona ręka opadła, tak serdeczne i przepojone miłością były słowa, które do przybyłych napastników wygłosił nuncjusz".

Dziekan św. Kolegjum, kardynał Granito Pignatelli di Belmonte, w liście pasterskim, wystosowanym do wiernych diecezji Ostia, w słowach pełnych szacunku i miłości kreśli sylwetkę duchową nowego Papieża.

„Jeszcze większe znaczenie, aniżeli znane zalety Papieża, jakiemi są jego wielka erudycja, jego prawdziwie apostolskie walory, jego niebywały talent krasomówczy i rzadkie zdolności językowe, posiada fakt, że Pius XII jest prawdziwie Mężem Bożym, człowiekiem modlitwy i natchnienia. Jego postanowienia, myśli i rady są bardziej rezultatem jego pełnego ufności stosunku do Boga w medytacjach i modlitwie, aniżeli owocem czysto ludzkiego intelektu i rozsądku, i w tem właśnie tkwi ich wielka wartość. Bóg zawsze będzie przy nim. Świat ma w nim to, czego pragnął i potrzebował: apostoła prawdziwego pokoju".

Najbliższa rodzina obecnego Papieża. — Papież Pius XII pochodzi ze starej patrycjuszowskiej rodziny rzymskiej Pacelli, która od Piusa XI uzyskała tytuł markizów. Jest to rodzina oddawna już bardzo ściśle związana ze Stolicą Apostolską, szczerze i całkowicie jej oddana, pozostając niemal wyłącznie i zawsze do jej dyspozycji. Sięgając tylko do najbliższych przodków Piusa XII, widzimy dziada Jego, Marcantanio Pacelliego, na stanowisku podsekretarza w administracji spraw wewnętrznych Państwa Kościelnego za czasów Piusa IX. Ustąpił z tego stanowiska po roku 1870 i upadku Państwa Kościelnego. Ojciec obecnego Papieża, komandor Filippo Pacelli, znany prawnik, był dziekanem adwokatów konsystorjalnych przy Stol. Apost. rodzony brat, nieżyjący już Francesco Pacelli, również wybitny prawnik, był jednym z twórców Paktów Lateraneńskich. W ślady ojca idzie syn jego — a bratanek papieski — Carlo Pacelli, generalny radca prawny Miasta Watykańskiego, współpracujący także w charakterze doradcy prawnego w kilku Kongregacjach Watykańskich. Dwaj drudzy bratankowie Papieża, Marcantonio i Giulio Pacelli są członkami gwardji szlacheckiej, pierwszy w stopniu porucznika drugi podporucznika. W czasie ostatniego konklawe jeden z nich był przydzielony do asysty kardynała arcybiskupa Buenos Aires Copello, drugi towarzyszył arcybiskupowi Florencji kardynałowi Della Costa. Ponadto Pius XII posiada jeszcze dwie siostry Giuseppinę i Bettinę Pacelli, obie mieszkające w Rzymie. Do nich to natychmiast po swoim wyborze telefonował Ojciec św. udzielając błogosławieństwa.

Nominacja kardynała sekretarza stanu. — W dniu 12 marca rb. ogłoszono oficjalnie nominację JEm. Ks. Kardynała Maglione na sekretarza stanu Jego Świętobliwości.

Kardynał Ludwik Maglione urodził się 2 marca 1877 r. w Casorio niedaleko Neapolu. Po ukończeniu studjów oraz akademji dyplomatycznej „dei nobili" początkowo poświęcił się służbie wojskowej. Idąc za głosem

powołania kapłańskiego, ukończył studja teologiczne, został wyświęcony na kapłana, a po kilku latach pracy duszpasterskiej został powołany do sekretarjatu stanu. W r. 1918 organizuje nuncjaturę w stolicy Szwajcarji, a w r. 1920 zostaje mianowany nuncjuszem w Bernie, a następnie w r. 1925 w Paryżu. W r. 1935 nuncjusz Maglione zostaje kreowany kardynałem, a następnie prefektem św. Kongregacji Soboru.

Nominacje kardynałów na urzędy kościelne. — Ojciec św. Pius XII zamianował kardynała Fryderyka Tedeschini archiprezbiterem Bazyliki Watykańskiej, Kardynała Franciszka Marmaggi, byłego nuncjusza w Warszawie, prefektem Kongregacji Soboru, kardynała Józefa Pizzardo prefektem Kongregacji Seminarjów i Uniwersytetów, kardynała Massimo Massimi prezydentem Komisji dla interpretacji kodeksu prawa kanonicznego, prałata Mella di Santelia mistrzem dworu papieskiego (maestro di camera), prałatów di Vignale, Confalonieri, Venini, Toraldo, Nassalli Rocca swymi szambelanami partecipanti.

Z NIWY KOŚCIELNEJ I DUSZPASTERSKIEJ.

W KRAJU

Wymiana dokumentów ratyfikacyjnych między Polską a Stolicą Apostolską. — W dniu 16 bm. nastąpiła w Rzymie między kardynałem sekretarzem stanu Luigi Maglione i podsekretarzem stanu R. P. Janem Szembekiem wymiana dokumentów ratyfikacyjnych umowy, zawartej w dniu 20 czerwca 1938 r. i dotyczącej pounickich kościołów, kaplic i majątków skonfiskowanych przez zaborcze rządy rosyjskie.

Układ powyższy został zawarty pomiędzy Rządem polskim a Stolicą Apostolską i przez ciała ustawodawcze ratyfikowany.

Był to ostatni układ z państwem polskiem, podpisany przez zmarłego Papieża Piusa XI.

700-lecie urodzin błog. Jolenty. — W b. r. przypada 700-tna rocznica urodzin błog. Jolenty.

Błog. Jolenta była rodzoną siostrą błog. Kingi, królewną węgierską z rodu Arpadów. Ojcem jej był król Bela, matką Marja Laskaris, córka cesarza greckiego. Gdy Jolenta miała lat siedemnaście (i przebywała u błog. Kingi), prosił o jej rękę książę Bolesław Pobożny, syn Władysława Odonicza. Po uzyskaniu zezwolenia rodziców ślub Jolenty i Bolesława odbył się przy relikwiach świeżo właśnie kanonizowanego św. Stanisława, biskupa krakowskiego i męczennika. Bolesław i Jolenta mieli trzy córki. Jedna z nich, Jadwiga, została żoną Władysława Łokietka.

Jolenta stała się wzorem żony, matki i działaczki społecznej, zwłaszcza w dziedzinie charytatywnej.

Błogosławiona księżna przebywała po śmierci męża przez dłuższy czas przy boku błog. Kingi w klasztorze starosądeckim — aż do jej zgonu. Po śmierci błog. Kingi wróciła błog. Jolenta do Gniezna. Tu została wybrana ksienią tamtejszego klasztoru i tu też dokonała swego świątobliwego żywota dn. 11 czerwca 1298 r. Pochowano ją w kaplicy klasztornej. Beatyfikacji doczekała się bardzo późno, bo dopiero w r. 1827.

Ponieważ Bolesław, mąż błog. Jolenty, był księciem kaliskim, Kalisz podjął ostatnio akcję o uzyskanie dla siebie relikwij swej Pani. Akcja ta odbiła się już echem w prasie

regjonalnej, wielkopolskiej i pomorskiej.

Gratulacje Metropolity Cerkwi Prawosławnej w Polsce Dionizego w dniu koronacji Ojca św. — „Wiadomości Metropolji Prawosławnej w Polsce” donoszą, iż w dniu koronacji Ojca św. Piusa XII, metropolita Cerkwi prawosławnej w Polsce Dionizy wystosował na ręce J. E. Ks. Arcybiskupa F. Cortesiego, Nuncjusza Apostolskiego w Warszawie, depeszę tej treści:

„Podzielając radość naszych współziomków i ogółu wiernych Wielkiego Kościoła Rzymsko-Katolickiego wobec szczęśliwego obioru i intronizacji Papieża Piusa XII, proszę Waszą Ekscelencję przyjąć zapewnienia moich najlepszych uczuć i życzeń dla Jego Świątobliwości“.

Powodzenie odczytów Instytutu Wyższej Kultury Religijnej we Lwowie. — Założony przed rokiem we Lwowie Instytut Wyższej Kultury Religijnej rozwija bardzo żywą działalność wśród inteligencji. Pomijając już założenie bibljoteki i czytelni dzieł i czasopism teologiczno-filozoficznych, oraz prowadzenie systematycznych wykładów filozofji chrześcijańskiej i teologji dla licznego grona osób świeckich, należy podkreślić akcję odczytową Instytutu.

Począwszy od listopada ub. roku Instytut urządza w piątki wieczorem odczyty publiczne na aktualne tematy społeczne i kulturalne, budzące wielkie zainteresowanie. Frekwencja wynosi przeciętnie około 1000, a czasem dochodziła do 1500 osób. Wśród tematów były takie jak „Filozofia złotego środka“, „Rasizm w świetle etnologji“, „Rasa czy duch“, „Duch źródłem wolności“, „Kryzys demokracji“, „Totalizm a wolność człowieka“, „Własność podstawą wolności“, „Wolność a autorytet“, „O jednolity pogląd na świat“.

Dominowało więc zagadnienie wolności i jego rola w życiu społecznem. Doświadczenie, jakie zdobył Instytut Wyższej Kultury Religijnej we Lwowie, może stanowić cenną wskazówkę i wzór dla organizatorów odczytów publicznych. Dobór tematów i prelegentów oraz umiejętna propaganda dała znakomite wyniki. Zachęcony sukcesami lwowskiemi Instytut urządza również odczyty publiczne na podobne tematy w miastach prowincjonalnych, ściągając również tłumy publiczne.

ZAGRANICĄ

Życie wspólne księży we Francji. — Na łamach naszego czasopisma była już zamieszczona notatka z życia wspólnego księży we Francji (por. *Wiad. Arch. Wil.* [1938] Nr. 9, str. 142). Obecnie, idąc za czasopismem *L'ouvrier de la moisson* (XII-e Année, Nr. 103-104, Mirames, Sept. Nov. 1938), podajemy wiadomość o dziewiątym zjeździe księży francuskich, prowadzących życie wspólne. Zjazd ten odbył się 13 września 1938 r. w Paryżu na Montmartre. Tematem obrad zjazdu były głównie sprawy należytego wykorzystania życia wspólnego kapłanów świeckich dla potrzeb Akcji Katolickiej. Na ten temat wygłoszono trzy referaty: X. Berne T. J., *Życie wspólne a Akcja Katolicka w ogólności;* X. Kan. Franc, *Życie wspólne a Akcja Katolicka w środowisku miejskiem* oraz X. Holz odczytał referat nieobecnego X. Boulard'a pod tytułem *Życie wspólne a Akcja Katolicka w środowisku miejskiem.* W dwóch ostatnich referatach prelegenci, mając za sobą doświadczenie w pracy duszpasterskiej, wykazywali konkretnemi dowodami, jak życie wspólne kapłanów znacznie ułatwia prowadzenie Akcji Katolickiej wśród wiernych, powie-

rzonych ich pieczy duchownej. Ze sprawozdania sekretarjatu stowarzyszeń życia wspólnego kapłanów za r. 1937 — 1938 dowiadujemy się, że obecnie w 15 diecezjach francuskich istnieją organizacje życia wspólnego, a dla poparcia takiej formy życia kapłanów stworzył się specjalny komitet, składający się z 3 kardynałów i 23 biskupów francuskich.

Cesarz Wilhelm II o Piusie XII. — Obecny Papież Pius XII, jak wiadomo, zajmował przez szereg lat stanowisko nuncjusza apostolskiego w Monachjum, a następnie w Berlinie. W tym okresie nuncjusz Pacalli odwiedził raz byłego cesarza Wilhelma II. Było to w roku 1917. Wzmianka o tej wizycie znajduje się w pamiętnikach ekskajsera p. t. „Wypadki i postacie z lat 1878 — 1918“ (Ereignisse und Gestalten aus den Jahren 1878—1918). Wilhelm II tak pisze o kardynale Pacellim: „Pacelli jest człowiekiem wytwornym i sympatycznym o wysokiej inteligencji i wielkiej ogładzie towarzyskiej. Jest to ideał katolickiego księcia Kościoła ...“

Postępy chrystjanizmu na Dalekim Wschodzie. — Podług ostatnich obliczeń chrystjanizm w Azji Wschodniej przedstawia się następująco: w Korei na ogół 22,9 miljonów mieszkańców 170.000 jest chrześcijan. Na Korei pracuje obecnie 462 misjonarzy. Mandżuko na 34 miljonów mieszkańców ma 39.000 chrześcijan. Misjonarzy jest w tym kraju 273. W Japonji na ogół ludności 69.254.148 jest chrześcijan 291.000. W Chinach na 422.707.868 mieszkańców — 3,3 miljonów chrześcijan.

Wzrost wpływów komunistycznych w Indjach. — Wpływy komunistyczne w ostatnich czasach wzrosły w Indjach bardzo znacznie. Fakt ten należy w dużym stopniu przypisać działalności prezydenta kongresu indyjskiego, Pandit Jawaharlal Nehru, otrzymującego stałe subsydja z Moskwy. Przed paroma tygodniami ulicami miasta Kannanur przemaszerował pochód 300 robotników z fabryki cygar, niosąc wielkie transparenty z oznakami komunistycznemi, młotem i sierpem, krzycząc „Precz z kapitalizmem. Niech żyje partja robotnicza ...“

Aktualna i dziś dla Czechów modlitwa. — Szybko od jesieni ubiegłego roku rozwijające się wypadki polityczne nie pozwoliły Czechom godnie uczcić pamięć wielkiego patrjoty czeskiego, krzepiciela ducha narodowego w epoce wielkiej depresji, jaka na ziemiach czeskich zapanowała po klęsce Białejgóry (1620), jezuity, o. Bolesława Balbina, znanego historyka, którego 250 rocznica śmierci przypadła w dniu 29 listopada roku ubiegłego.

W chwili, gdy Czesi znaleźli się ponownie w sytuacji, przypominającej położenie tego narodu za czasów ks. Balbina, warto przypomnieć jego wzruszającą modlitwę do św. Wacława, patrona Czech.

„Ty, któryś jest największym obrońcą ziemi czeskiej, Wacławie święty, — brzmi ta modlitwa — bądź nam także Wrócisławem, wróć nam sławę, którąśmy posiadali, nam Czechom, Twoim synom. Na to miejsce, z któregośmy upadli wskutek własnych zaniedbań i mściwej przewrotności innych, postaw nas nanowo. Na tośmy nie zasłużyli. Chcemy wiernie aż do śmierci służyć Tobie i Twojej świętej wierze, obrono i tarczo naszego narodu, a jeśli zginiemy — w Tobie zginiemy. Od nowych obywateli próżno oczekiwać będziesz czci, którą Cię przez tyle wieków Czesi otaczali z miłością. Przeto ustawicznie do Ciebie wołamy: nie daj zginąć nam ani potomnym! A jeśli nie chcesz usłyszeć nas, synów marnotrawnych, usłysz i wysłuchaj modlitw

naszych przodków, oni modlili się za swoje potomstwo i w niebiosach patrzą na Ciebie! Święty Wacławie, Męczenniku Chrystusowy, jedyny włodarzu ziemi czeskiej, módl się za nami!“

Katedra bezbożnicza dla „La Pasionaria“. -- Centralna rada związków bezbożniczych w Sowietach postanowiła ofiarować znanej działaczce komunistycznej i ateistycznej w Hiszpanji, Dolores Ibaruri, znanej jako „La Pasionaria“, katedrę studjów nad europejskiemi problemami bezbożniczemi w Moskwie. Jak wiadomo, Dolores Ibaruri od dawna już posiada tytuł „honorowego bezbożnika”. Przybycie jej do Moskwy spodziewane jest w połowie kwietnia.

Nowe rozstrzeliwanie sekciarzy w Sowietach. — Według nadeszłych wiadomości z Rosji sowieckiej GPU. dokonało w Nowosibirsku licznych aresztowań wśród członków różnych sekt, a głównie sekty przezwanej „Zmartwychwstanie chrześcijaństwa“, która od dłuższego już czasu rozwija bardzo rozległą działalność i agituje przeciwko bezbożnictwu i komunizmowi. W rezultacie przewodu sądowego zostało 18 osób skazanych na śmierć przez rozstrzelanie. 141 sekciarzy otrzymało bardzo wysokie kary pieniężne i więzienia.

O religijne nastawienie żołnierzy niemieckich. — Ukazała się w Berlinie niedawno książka p.t. „Stunde des Offiziers“ (Godzina oficera). Autor, niejaki Hermann Sauer, stwierdza, że nie może być mowy o gotowości i sprawności bojowej oraz o umiłowaniu sztandaru narodowego bez chrystjanizmu, wobec czego zaleca wychowanie żołnierzy, a także i oficerów w duchu czci i miłości do Boga i Zbawiciela naszego, Jezusa Chrystusa, Syna Bożego.

Jak można było przewidzieć, takie nastawienie nie poszło w smak czynnikom miarodajnym, głoszącym zasady „niemieckiej wiary“. Czołowe pisma partyjne oświadczają wielkim głosem, że „nie mogą się w milczeniu zgodzić na to, by do fundamentów naszego państwa używano starej zaprawy wapiennej“...

„Das Schwarze Korps“ pisze m. in. w sprawie powyższej książki: „...religijność żołnierza jest tak dalece związana z najwyższemi dla niego pojęciami o Narodzie, Führerze i Rzeszy, a tem samem z prawdziwem objawieniem woli Bożej, że prywatne rezerwaty nauk dogmatycznych nic tu nie wskórają i w niczem nie zmienią jego stanowiska“...

List Hitlera do Piusa XII. — Jak donosi rzymski korespondent dziennika holenderskiego *De Tijd*, zazwyczaj dobrze informowanego, Adolf Hitler przesłał za pośrednictwem swego reprezentanta w Watykanie do nowoobranego Papieża pismo odręczne, w którem w słowach pełnych szacunku składa byłemu nuncjuszowi w Berlinie, a dziś Namiestnikowi Chrystusowemu, życzenia z okazji jego obioru.

Przed kilkoma dniami *Osservatore Romano* cytowało ustępy z artykułów, zamieszczonych na łamach prasy niemieckiej (Völkischer Beobachter, Angrif, National Zeitung i in.) w związku z obiorem nowego papieża. Artykuły te mimo swej wielkiej rezerwy utrzymane są naogół w tonie umiarkowanym i powściągliwym.

Drukowano za zezwoleniem J. E. Księdza Arcybiskupa - Metropolity.

Wydawca: KURJA METROPOLITALNA WILEŃSKA.

Redaktor: KS. JÓZEF PONIATOWSKI.

Drukarnia Archidiecezjalna w Wilnie